

बित्तामोडको होटल किंग्सवरीमा अपराध मौलाउँदै

भापा(प्रस) । पाँचतारे होटलको रुपमा रहेको बित्तामोडको किंग्सवरीमा अपराध मौलाउँदै गएको छ । होटलभित्र विभिन्न अपराध र गुन्डागर्दी गर्ने क्रम बढ्दै गएको हो । पछिल्लो पटक होटल किंग्सवरीभित्रै एकजना पुरुष बाउन्सरले अमेरिकी नागरिकता भएकी एक नेपाली महिलालाई निर्धात कुटेका छन् । अमेरिकाबाट आफन्त भेट्न आएकी बिनिता न्यौपानेमाथि आइतवार राति होटल किंग्सवरीमा बाउन्सरले कुटपिट गरेका हुन् । होटल किंग्सवरीमा कोठा लिएर बसेकी बिनितालाई उनकी भान्जी अञ्जली कार्की भेट्न आएकी थिइन् । तर बाउन्सरले अञ्जलीलाई होटलमा प्रवेश गर्न दिएनन् । त्यसपछि बिनिता होटलको गेटतर्फ गएर आफ्नो गेष्ट हो भन्दै जानकारी गराउँदा विवाद बढ्दै गई होटलका बाउन्सरले बिनितालाई गालामा चड्कन हानेका हुन् । पिटाइबाट घाइते बिनितालाई उपचार गर्न अस्पताल लिएएको थियो ।

आइतवार रातिको सो घटनाबारे जानकारी गराउँदा होटल प्रशासनले वास्ता गरेन । जब बिनिताले नेपालस्थित अमेरिकी दूतावासलाई जानकारी गराउँदै इलाका प्रहरी कार्यालय बित्तामोड पुगिन् ,अनि मात्र सो घटनाबारे होटल प्रशासनले चासो लियो । सोमवार नै विनिताले इलाका प्रहरी कार्यालयमा ठाडो निवेदन दिएकी छन् । पीडित महिलालाई मिल्न दवाव दिँदै होटल

प्रशासनले घटनालाई ढाकछोप गर्ने प्रयास गरिरहेको छ । प्रहरीले कुटपिटमा संलग्न बाउन्सरलाई पक्राउ गरेको छैन । जाहेरीका आधारमा उनलाई पक्राउ गर्ने जनाएपनि हालसम्म जाहेरी नपरेको इलाका प्रहरी कार्यालय बित्तामोडका डीएसपी बिजय श्रेष्ठले बताए । पीडित महिलाले अमेरिकी दूतावाससँगै पर्यटन विभागमा पनि घटनाबारे जानकारी गराइसकेकी छन् । होटल किंग्सवरीमा विभिन्न अपराधसँगै अपराधी लुक्ने थलोसमेत बनेको छ । गत भदौ १ गते बित्तामोडमा एक महिलालाई ठक्कर दिएर एक भारतीय कार चालक किंग्सवरीमा लुकेर बसेका थिए । हनुमान पेट्रोल पम्पअगाडी पूर्वपश्चिम मुख्य राजमार्गमा पूर्वबाट पश्चिमतर्फ जाँदै गरेको डब्लुबी७६बी३९०८ नं को कारले बाटो क्रस गर्दै गरेको प्र१-०१-०१६ प ६१०६ नं को स्कुटीलाई ठक्कर दिँदा स्कुटी चालक बित्तामोड १ बस्ने ३७ वर्षीया उमा अधिकारी घाइते भएकी थिइन् । उनलाई उपचारको लागि बित्तासिटी अस्पताल पठाइएको थियो । ठक्कर दिएर फरार भएको कार र चालकलाई खोजी गर्ने क्रममा सो कार किङ्सवरी होटलको कम्पाउण्डमा फेला परेको थियो । कार र कार चालक भारत बागडुग्रा बस्ने ४३ वर्षीय पवन सहनीलाई नियन्त्रणमा लिई इलाका प्रहरी कार्यालय बित्तामोडमा राखिएको छ । भापाका पाँचतारे होटलहरूमा जुवा खेल भन्दै गाडीमा आउने भारतीयहरूलाई सीमामा चेकजाँच नगर्दा उनीहरूले लागूऔषध

सय ग्राम ब्राउनसुगरसहित दुई पक्राउ

भापा(प्रस)। भापाबाट इलामतर्फ किङ्सवरीमा पटकपटक लफडा हुँदै आएको छ । क्यासिनोमा जुवा खेल्न नेपाली गएको र बाउन्सरले ग्राहक कुटेको जस्ता घटना सुनेर धेरै पटक किङ्सवरीमा जानु परेको इलाका प्रहरी कार्यालय बित्तामोडका एक पूर्व प्रहरी अधिकारीले बताए । उनका अनुसार स्थानीयहरू क्यासिनोमा हेर्न र खेल्न जान खोज्ने तर बाउन्सरले नदिने गर्दा धेरै पटक विवाद भएको थियो ।

नाबालिकालाई जबरजस्ती करणी गर्ने युवक पक्राउ

भापा(प्रस) । भापाको बुद्धशान्तिमा १४ वर्षीया नाबालिकालाई जबरजस्ती करणी गरेको आरोपमा एक युवक पक्राउ परेका छन् । बुद्धशान्ति -१ होक्सेमा १४ वर्षीया नाबालिकालाई जबरजस्ती करणी गरेको आरोपमा ताप्लेजुङ सिदिङवा गाउँपालिका वडा नं. ३ बस्ने १९ वर्षीय जीवन कटुवाल पक्राउ परेका हुन् । गत

गर्दा राहले हातमा बोकेको कालो रंगको प्लाष्टिकको भोलामा एउटा पोका फेला परेको थियो । उक्त पोकालाई खोली हेर्दा प्लाष्टिकबाहेक सय ग्राम सय मिलिग्राम ब्राउनसुगर भेटिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ । मोटरसाइकल र लागूऔषधसहित उनीहरूलाई नियन्त्रणमा लिई इलाका प्रहरी कार्यालय काँकरभिट्टामा भारत नक्सलबारी बस्ने ३० वर्षीय टान्टु खगेन्द्र खड्काले बताए ।

कांग्रेस कार्यालयमा शिक्षक महासंघको धर्ना

भापा(प्रस) । नेपाल शिक्षक महासंघले बुधबार नेपाली कांग्रेसको पार्टी कार्यालयमा धर्ना दिएको छ । पहिलो चरणको आन्दोलनको कार्यक्रम अन्तर्गत लगायत विधेयकका विभिन्न व्यवस्थामा असहमति राख्दै आन्दोलनको घोषणा गरिएको हो। अस्थायी शिक्षकलाई ७५ प्रतिशत आन्तरिकबाट स्थायी बनाउनुपर्ने, स्थायी शिक्षकको आवधिक बढुवा गरिनुपर्ने लगायतका माग अघि सारिएको छ।

बुधवार सानेपास्थित कांग्रेस कार्यालयमा महासंघले धर्ना दिएको हो । धर्ना कार्यक्रम २ बजेसम्म जारी रहेको थियो । उनीहरूले ध्यानाकर्षणपत्र पनि बुझाएका छन् । महासंघको अनुसार बिहीबार एमालेको केन्द्रीय कार्यालय च्यासल र शुक्रबार छा माग पूरा नभए भदौ २१ गतेदेखि विद्यालय नै बन्द गरेर आन्दोलन गर्ने चेतावनी शिक्षक महासंघले पनि दिएको छ। पहिलो चरणमा पालिका, जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रमा जापन पत्र बुझाउने, घेराउ गर्ने लगायतका कार्यक्रम घोषणा गरेको छ।

नयाँ मिलन साकोसले दुर्घटना मृत्यु बिमावापत् दियो ६ लाख

बित्तामोड , भदौ ११ । बित्तामोड-४ स्थित नयाँ मिलन बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाले दुर्घटना मृत्यु बिमावापत् दुईजना सदस्यको परिवारलाई छ लाख रुपैयाँ प्रदान गरेको छ । गत बैशाख ९ गते घाघ्रा पुलमा सवारी दुर्घटनामा मृत्यु भएका भापा अर्जुनधारा ५ बस्ने ६७ वर्षीय लेखनाथ सापकोटा र २०८० पुष ५ गते हेटौडा-पथलैया सडकखण्डमा सवारी दुर्घटनामा परी ज्यान गुमाएका दमक वडा नं ७ घर भई बित्तामोड २ बस्ने नगेन्द्रप्रसाद उप्रेतीको परिवारलाई ३-३ लाख रुपैयाँको दरले दुर्घटना मृत्यु बिमाको रकम प्रदान गरिएको हो ।

स्वर्गीय सपकोटाको रकम मिनाकुमारी सापकोटा र उप्रेतीको रकम सोमनाथ उप्रेतीलाई सहकारीकी व्यवस्थापक सुमित्रा रेग्मीले प्रदान गरेकी थिइन् । नयाँ मिलन साकोसले नियमित बचत गर्ने शेरय सदस्यका लागि विभिन्न आकर्षक सेवा सुविधाहरू

रुबीको हत्या आरोपी लक्ष्मणको मृत्यु

भापा(प्रस) । रौतहटको माधवनारायण नगरपालिका-६ माधोपुरकी ३० वर्षीया रुबीकुमारी साहको हत्या आरोपमा पक्राउ परेका लक्ष्मण पासवानको बुधबार साँझ मृत्यु भएको छ । लक्ष्मणले आत्महत्याको प्रयास गर्दै शरीरमा आगो लगाएका थिए । कीर्तिपुरस्थित बर्न अस्पतालमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जानकारी दिएको छ । रुबीको हत्यापछि लक्ष्मण

रुबीको हत्या गरी फरार माधोपुर घर भएका पासवान बिहान आत्महत्याको प्रयास गरेको अवस्थामा माधोपुर गाउँमा फेला परेका हुन् । उनलाई तत्कालै स्थानीय अस्पताल पुर्‍याइएको थियो

❖ बाँकी तेश्रो पृष्ठमा

दुईवटा अटो जुध्दा ९ जना घाइते

भापा(प्रस) । दुईवटा अटोले एकापसमा ओभरटेक गर्दा चारपाने- राजगढ सडकखण्डमा दुर्घटना भएको छ । दुर्घटनामा ९ जना घाइते भएका छन् । बुधवार दिउँसो १ बजे बित्तामोड २ बेलडाँगीस्थित चारपाने-राजगढ सडकखण्डमा चैतुबारीबाट चारपानेतर्फ आउँदै गरेको मे १ ह ४८५३ नं. को अटोलाई सोही दिशाबाट आउँदै गरेको मे १ ह ५६४१ नं. को अटोले ओभरटेक गर्ने क्रममा ठक्कर दिई दुर्घटना भएको हो । दुर्घटनामा मे १ ह ४८५३ नं. को अटो चालक

रविको मुद्दामा कैफियत प्रतिवेदन भिकाउने आदेश

गरेको स्थानीयले देखेपछि प्रहरीलाई खबर गरेका थिए । घटनास्थल पुगेको प्रहरीले उनलाई उपचारका लागि बुधबार बिहान अस्पताल लगेको थियो ।

रुबीको हत्या गरी फरार माधोपुर घर भएका पासवान बिहान आत्महत्याको प्रयास गरेको अवस्थामा माधोपुर गाउँमा फेला परेका हुन् । उनलाई तत्कालै स्थानीय अस्पताल पुर्‍याइएको थियो

❖ बाँकी तेश्रो पृष्ठमा

बाह्रदशी वडा न.३ बस्ने वर्ष ४४ का अशोक चौधरी , सोही अटोमा सवार मोरङ उर्लाबारी वडा न.९ बस्ने वर्ष ५२ की चन्द्रकला मिश्र , बित्तामोड वडा न.५ बस्ने वर्ष २९ की गरिमा कोईराला तिम्सिना , उनका छोरा वर्ष १२ का बिमर्श तिम्सिना , बाह्रदशी वडा

न.२ बस्ने वर्ष ४८ की तुलसा खड्का , उनकी छोरी वर्ष २२ की रुबिना कार्की र मे १ ह ५६४१ नं. को अटो चालक बित्तामोड वडा न.७ बस्ने वर्ष २४ का मनोज बि.क. घाइते भएका छन् ।

घाइतेहरूलाई उपचारको लागि बित्तासिटी अस्पताल बित्तामोड ल्याइएको छ । घटनास्थलमा इलाका प्रहरी कार्यालय धैलाडुब्बाबाट टोली खटिएर दुवै सवारी साधनलाई नियन्त्रणमा लिएको छ ।

प्रतिदिन दैनिक अब ई-पेपरमा पनि : www.pratidindaily.com

नव सञ्चार गृह प्रालि.द्वारा प्रकाशित तथा नव सञ्चार अफसेटमा मुद्रित । कार्यालय : भद्रपुर बस स्टेण्ड पश्चिम, गजुरमुखीटोल, बिर्तामोड (भापा) । फोन नं.: ०२३-५४३८२० । ईमेल : pratidin65@gmail.com । अध्यक्ष : युवराज दाहाल । सम्पादक : इन्द्रसिंह राजवंशी

सम्पादकीय

जेईको संक्रमण बढ्दै

डेंगु संक्रमण फैलिरहेको बेला जापानीज इन्सेफलाइटिसको संक्रमणले पनि ठूलो चुनौती थपेको छ । विश्वभर प्रत्येक वर्ष ५० हजार भन्दा बढी जापानीज इन्सेफलाइटिसबाट संक्रमित हुने तथ्याक्तले देखाउँछ । जसमध्ये १० देखि १५ हजार संक्रमितको ज्यान समेत जाने गरेको छ ।

संक्रमणबाट संक्रमित लगभग ७० प्रतिशत मानिसमा स्नायु सम्बन्धी समस्या विकास गर्ने जोखिममा हुन सक्छन् । तथ्याक्तमा आएको भन्दा बढी यसको वास्तविक संख्या दोब्बर हुनसक्ने अनुमान विज्ञहरुको छ । नेपालमा त यो रोगले बेलाबेलामा महामारीकै रुप लिने गरेको छ ।

उक्त रोगको डरलाग्दो पक्ष हो- लक्षण देखिएपछि निको नहुन सक्छ र निको भएपनि बिरामी शारीरिक र मानसिक रूपले अशक्त हुनसक्छ ।

जापानीज इन्सेफलाइटिस भन्ने भाइरसबाट मानिसमा लामखुट्टेको टोकाइबाट सनै संक्रामक रोग हो । जुन सुँगुर जस्ता जनावरलाई टोकेको लामखुट्टेले मानिसमा सार्छ ।

वर्षांयामा संक्रामक रोगहरु बढी देखिन्छन् । यो समय बढी जीवाणुहरु आर्द्रताले सक्रिय हुन्छन् । बाढी र निरन्तर वर्षाका कारण सरसफाइमा कमी हुन्छ ।

पानीको बहाव बढेपछि ढल निकास हुन पाउँदैनन् । ठाउँठाउँमा फोहोर पानीको आहाल बन्छ । जसले लामखुट्टेलाई बढाउँछ । संक्रमण भएको जनावरलाई टोकेको लामखुट्टेले मानिसमा सार्ने जोखिम हुन्छ ।

सुँगुर र चराहरुमा जापानीज इन्सेफलाइटिसका भाइरस हुन्छन् । ती जनावरलाई टोकेको क्युलेक्सा नाम गरेको लामखुट्टेले मानिसलाई टोकेपछि संक्रमण गराउँछ । यो भाइरसले मुख्यतया मस्तिष्कलाई असर पाछ । मस्तिष्कलाई असर गरेपछि ज्वरो आउने, घाँटी बस्ने, टाउको दुख्ने, जीउ काम्ने र छारेरोग लागेको जस्तो लक्षण देखापर्ने हुन्छ । गम्भीर रुपमा असर पारेमा कोमा (बेहोस अवस्था) मा पुर्‍याउन सक्ने हुन्छ ।

जापानीज इन्सेफलाइटिसको निश्चित कुनै उपचार छैन । यसको लक्षण अनुसारको उपचार गरिन्छ । जस्तै- ज्वरो आएमा त्यसको उपचार, कम्पन छुटिरहेको भए सम्बन्धित उपचार, टाउको दुखिरहेको भए त्यसलाई कम गर्ने उपचार हुन्छ ।

यस्तोमा शरीरको प्रतिरोधात्मक क्षमता बलियो हुनेहरुमा लाक्षणिक उपचारपछि बिस्तारै ठीक हुन्छन् । तर जसको प्रतिरोधात्मक क्षमता कम छ । एचआईभी संक्रमित, मधुमेह जस्ता रोग र प्रतिरक्षा प्रणालीलाई हमला गर्ने रोग भएकाहरुमा भने आईसीयुदेखि भेन्टिलेसनमै जाने सम्भावना हुन्छ । प्रतिरोध क्षमताले लड्न सक्ने र समयमै उपचार पाइएन भने ज्यानै जाने जोखिम समेत रहन्छ ।

यो भाइरस विरुद्ध लड्ने एउटै बलियो संयन्त्र हो, जापानी इन्सेफलाइटिस विरुद्धको खोप । त्यसैले यसको संक्रमण हुन नदिन शिशुलाई जन्मिएको १२ महिनामा अनिवार्य खोप लगाउने

• पदमराज अवस्थी

अवैधानिक स्रोतबाट आर्जन गरेको सम्पत्तिलाई विभिन्न विधि, पद्धति र संस्था प्रयोग गरेर वैधानिक स्रोतबाट आर्जन गरेको सम्पत्तिको स्वरूपमा रूपान्तरण गर्ने कार्यलाई सम्पत्ति शुद्धीकरण भनिन्छ । वैधानिक स्रोतबाट आर्जित सम्पत्तिलाई हातहतियार तथा खरखजाना खरिदबिक्री तथा अन्य आतङ्कवादी क्रियाकलापमा लगानी गर्ने कार्यलाई आतङ्कवाद वित्तीयकरण भनिन्छ । सम्पत्ति शुद्धीकरण र आतङ्कवाद वित्तीयकरणबीच प्रमुख भिन्नता स्रोत र प्रयोजनको रहेको छ । सम्पत्ति शुद्धीकरण प्रक्रिया अन्तर्गत सम्पत्ति कहाँबाट आर्जन गरेको हो भन्ने स्रोत लुकाइन्छ भने आतङ्कवाद वित्तीयकरण प्रक्रिया अन्तर्गत सम्पत्तिको प्रयोग कहाँ गर्ने हो भन्ने प्रयोजन लुकाइन्छ । सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण, आतङ्ककारी कार्य वा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण गर्ने उद्देश्यका साथ सन् १९८९ मा स्थापना भएको बहुपक्षीय संस्था फाइनान्सियल एक्सन टास्क फोर्स (एफएटिएफ) ले सन् २०२४ फेब्रुअरीमा नेपाललाई ‘ग्रे लिस्ट’ अर्थात् उच्च निगरानीमा राख्ने निर्णय सार्वजनिक गरेको थियो । नेपाल सन् २०१० मा पनि उच्च निगरानी राखिएका देशको सूचीमा परेको थियो भने सो सूचीबाट स्टरोन्तित हुन फर्क्डै चार वर्ष लागेको थियो ।

१० वर्षको अन्तरालपछि नेपाल फेरि उच्च

निगरानीमा रहेका देशको सूचीमा प्रवेश गरेसँगै सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण, आतङ्ककारी कार्य वा आमविनाशका हातहतियार निर्माण/विस्तारको विद्यमान अवस्थाबारे चर्चा चलिआएको छ । उच्च निगरानीमा रहनुको अर्थ त्यति खतरापूर्ण अवस्था पनि होइन जति बजारमा चर्चा गरिएको छ । यसको अर्थ त्यति सहज अवस्था पनि हैन जति सहज रूपले राज्यका निकायहरूले तयारी तथा प्रतिकार्य गरिरहेका छन् । प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद् कार्यालयका सचिवको नेतृत्वमा गठन भएको राष्ट्रिय समन्वय समितिले प्रतिक्रिया दिए अनुसार नेपालले अबको दुई वर्षभित्र उच्च निगरानीको सूचीबाट स्टरोन्तित हुने गरी काम गरिरहेको छ । एफएटिएफको कालो सूचीमा हाल उत्तर कोरिया, इरान र बर्मा गरी तीन देश छन् ।

विश्वका सबै देशमा एफएटिएफले आफैं निगरानी गरिरहेको हुँदैन । नेपाललगायत अन्य ४१ देशको निगरानी गर्न सो संस्थाको मातहतमा एसिया प्यासिफिक ग्रुप (एपिजी) स्थापना भएको छ । एपिजीले सन् २०२२-२३ मा नेपालमा पारस्परिक मूल्याङ्कन सञ्चालन गरेको थियो । सोही मूल्याङ्कन प्रतिवेदनले नेपालभित्र गम्भीर सात रणनीतिक कमजोरी रहेको र सोही कमजोरीका आधारमा नेपाललाई उच्च निगरानीमा राखिएको बताइएको छ । एपिजी अन्तर्गतका सदस्यराष्ट्रले एकले अर्काको मूल्याङ्कन गर्ने भएको भएर यसलाई पारस्परिक मूल्याङ्कन भनिएको हो । नेपालले पनि विगतमा श्रीलङ्काको मूल्याङ्कन गरेको थियो ।

सम्पत्ति शुद्धीकरणको अवधारणा

मानिसले गधालाई भारी बोकाउने काम गरिरहेको हुन्छ । यही अर्थमा रहेर सम्पत्ति

शुद्धीकरणमा पनि गधाको अवधारणा निर्माण गरिएको हो । यस सिद्धान्तले उच्चपदस्थ व्यक्ति, नेता, व्यापारी, कर्मचारी वा अन्य व्यक्तिले आफ्नो सम्पत्तिको भारी अरूलाई बोकाइरहेका हुन्छन् भन्ने अवधारणा पेस गरेको छ । यस अवधारणा अन्तर्गत सम्पत्तिको भोगचलन उनीहरू स्वयं नै गर्छन् तर सम्पत्तिको भारी अरूले बोकिदिएबापत भारी बोक्ने मान्छेलाई कमिसन या अरू कुनै लाभ दिइरहेका हुन्छन् । नेपालमा पनि यस अवधारणामा सम्पत्ति व्यवस्थान गर्ने गिरोहको बलियो उपस्थिति रहेको तथ्य एफएटिएफको पछिल्लो प्रतिवेदनले छर्लङ्ग गरिदिएको छ । अरूको नाममा सम्पत्ति जोड्नेदेखि कम्पनी खडा गर्नेसम्मका गैरकानुनी कामले सम्पत्तिको वास्तविक धनी को हो ? र वास्तविक अपराध कसले गरेको हो ? भन्ने तथ्य लुकाउन यस्ता अभ्यास हुने गरेका छन् । हाम्रो वरपर यस्ता कैयौं व्यक्ति होलान्; जसको देखिने कुनै सम्पत्ति हुँदैन तर जीवनशैली ताम्रफामका साथ चलिरहेको हुन्छ । अतः नेपालको चुनौती उच्चपदस्थ व्यक्तिको खाता पत्ता लगाउनु नभई अरूको सम्पत्ति व्यवस्थापन गरिदिने विचौलियाहरू पत्ता लगाई कानुनी दायरामा ल्याउनु हो ।

रणनीतिक कमजोरी

नेपाल सरकारले सन् २०२० मा गरेको राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कनले देशभित्र सम्पत्ति शुद्धीकरण र आतङ्कवाद वित्तीयकरणसँग सम्बन्धित खतरा तथा कमजोरीहरू पहिचान गरेको थियो । सो प्रतिवेदनले अपराध दोहोरिने सम्भावना, ती अपराधबाट हुने आयआम्दानी, अपराधको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रभाव र उक्त अपराधप्रतिको आमधारणालगायतका आधारमा जोखिमको वर्गीकरण गर्दै प्रमुख खतराका रूपमा भ्रष्टाचार, कर छली र वित्तीय अपराधहरू पहिचान गरेको छ । राष्ट्रिय

समन्वय समितिको सचिवालयका रूपमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कभित्र स्थापित वित्तीय गुप्तचर एकाइले प्रतिवर्ष छ हजार जति शङ्कास्पद कारोबार र शङ्कास्पद गतिविधिसम्बन्धी उजुरी प्राप्त गर्ने गरेको छ । राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदनले भ्रष्टाचारलाई प्रमुख खतरा माने पनि भ्रष्टाचारसम्बन्धी जम्मा ३४ वटा मात्र उजुरी प्राप्त गरेको छ । त्यस्तै सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागले स्थापनाकालदेखि अहिलेसम्म जम्मा ५७ वटा मुद्दा मात्र दायर गरेको छ । तीमध्ये थोरै मात्र मुद्दा भ्रष्टाचारसँग सम्बन्धित छन् । एफएटिएफले यही कुरालाई नेपालको पहिलो रणनीतिक कमजोरी हो भनेर प्रस्ट पारेको छ ।

राष्ट्र बैङ्कमा दर्ता हुने गरेका शङ्कास्पद प्रकृतिका कुल उजुरीमध्ये ९९ प्रतिशत उजुरी वाणिज्य बैङ्क र अन्य ‘ख’ तथा ‘ग’ वर्गका वित्तीय संस्थाले दर्ता गर्ने गरेका छन् तर अधिकांश वाणिज्य बैङ्क तथा अन्य वर्गका वित्तीय संस्थामा राजनीतिक रूपमा प्रभावशाली व्यक्तिहरूको उल्लेख्य स्वामित्व रहेको छ । आफैं राजनीति गर्ने, आफैं व्यापार गर्ने र आफैं बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको सञ्चालक भएर काम गर्ने गरेको हुँदा उनीहरूले शङ्कास्पद कारोबारको उजुरी प्रक्रियामा हस्तक्षेप गर्ने अत्याधिक सम्भावना छ । राजनीतिक नेतृत्व, कर्मचारीतन्त्र र व्यवसायीबिचको स्वार्थ-सम्बन्धले भ्रष्टाचार, कर छली र सम्पत्ति शुद्धीकरणलाई सहज बनाएको छ भन्ने आकलन एफएटिएफको अध्ययनमा देखिएको छ । यसका साथै केन्द्रीय बैङ्कले गर्नुपर्ने जोखिममा आधारित निरीक्षणको अभावमा वित्तीय संस्थाहरूबाट जानकारी चुहावट हुने अवस्था आएको कुरा समेत अध्ययनमा देखिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा जम्मा ३६.३६ अर्ब रुपियाँ बराबरको मात्र शङ्कास्पद कारोबारको उजुरी

दर्ता भएकोमा शङ्कास्पद प्रकृतिको उजुरीको जम्मा रकम चार करोड रुपियाँ मात्र रहेको छ । राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कनले हुन्डी, रेमिट्यान्स र सहकारी क्षेत्रहरू अत्याधिक जोखिमयुक्त क्षेत्रहरू रहेको उल्लेख गरेको छ ।

असर र अवसर

राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदनले मुख्य रूपमा सम्पत्ति शुद्धीकरणलाई केन्द्रमा राखे पनि आतङ्कवाद वित्तीयकरणको सन्दर्भमा पनि नेपालले गम्भीरता देखाउनुपर्ने छ । सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागले स्थापनाकालयता आतङ्कवाद वित्तीयकरणसम्बन्धी दुई वटा मुद्दा मात्र दर्ता गरेको छ । यद्यपि सन् १९९९ को इन्डियन एयरलाइन्सको अपहरणपछि नेपालले गम्भीर अन्तर्राष्ट्रिय आतङ्कवादी गतिविधि नभोगे पनि विभिन्न घरेलु आतङ्कवादी गतिविधि, हत्या तथा अपहरण, लागुपदार्थ कारोबार र आपराधिक समूहहरूको क्रियाकलाप नेपालका लागि अर्भे चुनौतीका रूपमा रहेका छन् ।

नेपाल उच्च निगरानीमा परेपछि यसको असरका रूपमा नेपालसँग हुने अन्तर्राष्ट्रिय बैङ्किङ कारोबार महँगो हुने, नेपालका बैङ्कहरूको अन्तर्राष्ट्रिय विश्वसनीयता खस्कँदै जाने, असल लगानीकर्ताको विश्वास घट्दै जाने र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नेपालको छवि कमजोर हुने अवस्था आउन सक्छ भने दीर्घकालमा यसले मुद्रास्फीति बढाउने, व्यापारको लागत बढाउने र राष्ट्रिय स्थायित्वमा असर पर्ने सम्भावना रहेको हुन्छ । अतः समय अर्थतन्त्रको साख जोगाउन राष्ट्रिय राजनीतिक सहमति निर्माण गर्दै बहुपक्षीय समन्वय र सहकार्य कायम गरी काम गरेमा नेपाललाई यथाशीघ्र उच्च निगरानीको सूचीबाट स्टरोन्तित गर्न सकिन्छ ।

वित्तीय निगरानीबाट बाहिरिने सूत्र

• गोपीनाथ मैनाली

सञ्जीठत अपराधका रूपमा रहेको अवैध सम्पत्ति आर्जन र त्यसको गलत उपयोगका कारण राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय तहमा पर्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्न विश्वस्तरबाट पहरेदारीका लागि सन् १९८९ मा विभिन्न मुलुक मिलेर वित्तीय निगरानी कार्यदल (एफएटिएफ) गठन गरिएको छ । यसलाई सहयोग पुर्‍याउन क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय तहमा समेत प्रयासहरू गरिँदै आएका छन् । वित्तीय निगरानी कार्यदलले कुनै मुलुकको वित्तीय गतिविधिको स्वच्छता र अनुशासनको विश्लेषण गरी त्यो मुलुक वित्तीय रूपमा जोखिममा छ छैन, जोखिममा भए के कारणले जोखिममा छ र त्यसलाई सम्बोधन गर्न कस्तो प्रयास चाहिन्छ भन्ने विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्छ । जोखिममा रहेका मुलुकहरूले पनि वित्तीय अपराध र अवैध क्रियाकलाप नियन्त्रणका लागि कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्छन् र आफू जोखिममुक्त हुने वातावरण बनाउँछन् । हाल उत्तर कोरिया, म्यान्मार र इरान उच्च जोखिम (कालो सूची) मा छन् भने नेपाल, लाओस, बोलिभिया, नामिबिया, नाइजेरिया, भियतनाम, सुडानलगायत २१ मुलुक सामान्य जोखिम सूची (खैरो सूची) मा छन् । वित्तीय निगरानी कार्यदलले मूलतः मुद्रा सफाईविरुद्धका कामको अनुगमन, मुद्रा सफाईविरुद्धका कार्यको प्रवृत्ति, प्रविधि र कार्यप्रक्रियाको समीक्षा एवं प्रतिवेदन र मुद्रा सफाईविरुद्धका कार्यको स्तरीकरणका लागि कार्य गर्छ र यिनै आधारमा मुलुकहरूको स्तर निर्धारण गर्छ ।

केहीअघि कार्यदलले घोषणा गरेको प्रतिवेदन अनुसार नेपालले निगरानी सूचीबाट

बाहिरिन सात प्रकारका काम गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । पहिलो- सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलामा हुने लगानीको बुझाइमा सुधार गर्नुपर्ने सुझाव दिइएको छ । अवधारणागत बुझाइको भिन्नताले पनि समाजमा अवैध आर्थिक कारोबारले प्रश्रय पाएको उसको ठम्याइ छ । दोस्रो- वाणिज्य बैङ्कहरू, उच्च जोखिमयुक्त सहकारी क्षेत्र, क्यासिनो, बहुमूल्य धातु तथा पत्थरका डिलरहरू तथा घरजग्गा क्षेत्रको जोखिममा आधारित प्रभावकारी अनुगमन हुनुपर्ने उल्लेख छ । बैङ्क, सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरूले मूल्यामन्यताबाट पर गई कारोबार गरेको पाइएको छ भने बहुमूल्य धातु र पत्थर व्यवसायमा अवैध रकम जम्मा हुने, घरजग्गा कारोबारमा नियमन नआएकाले फोहोर सम्पत्ति सत्रहको क्षेत्र बनेको कार्यदलको निष्कर्ष छ । तेस्रो- वित्तीय पहुँचलाई असर नपर्ने गरी अवैध रकम तथा मूल्य पठाउने वा हुन्डी जस्ता सेवाहरूको पहिचान गरी प्रतिबन्ध लगाउने काममा सुधार गर्नुपर्ने भनिएको छ । अनौपचारिक रूपबाट रकम प्रवाह हुँदा अर्थतन्त्रमा विकृति भित्रिएकाले त्यसलाई नियन्त्रण गर्नु आवश्यक छ । चौथो- सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धानका लागि प्रशासनिक निकायको प्रतिस्पर्धी क्षमता र समन्वय बढाउनुपर्ने देखिएको छ । सम्पत्ति शुद्धीकरण नियन्त्रणको प्रमुख जिम्मेवारी पाएको निकायको प्रभावकारिता बढाउनु जरुरी छ । पाँचौँ- सम्पत्ति शुद्धीकरणको अनुसन्धान र अभियोजनमा सुधार गर्नुपर्ने, समयमै यस्ता कार्यको कारबाही गर्न सकिएमा अवैध सम्पत्ति कारोबार निरुत्साहित हुन गई स्वच्छ वित्तीय कारोबार हुने स्थिति आउँछ भन्ने छ । छैटौँ- पहिचान, खोजी र नियन्त्रण तथा जफत र बरामदका प्रक्रिया तथा उपायहरू प्रदर्शन गर्नुपर्ने र जोखिमको वर्गीकरणका आधारमा अपराधलाई नियन्त्रण गर्नुपर्ने भनी औल्याइएको छ । सातौँ- आपराधिक गतिविधिमा हुने लगानी र आमविनाशकारी अस्त्रमा हुने लगानी प्रतिबन्धका लागि आवश्यक प्राविधिक कमजोरी सम्बोधन गर्नुपर्ने कार्यदलको

ठम्याइ छ ।

हालै जारी गरिएको विश्व बैङ्कको नेपाल डेभलपमेन्ट अपडेटमा पनि नेपालले प्रतिबद्धता अनुसार सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन नगरेको भनिएको छ । विश्व बैङ्कका अनुसार नेपाल लगातार ‘ग्रे लिस्ट’ मा परिरहँदा अर्थतन्त्र गम्भीर जोखिममा जाने स्थिति छ । साथै नेपालको सीमापार भुक्तानीमा असर देखिने छ, अनौपचारिक क्षेत्रबाट भित्रिने रेमिट्यान्समा कमी आउन सक्ने, वैदेशिक लगानी र वित्तीय आप्रवाहमा समस्या आउने छ । अन्तर्राष्ट्रिय पुँजी पहुँचमा नेपालको हालको स्थितिलाई पनि बाधा पुग्ने छ । यसले नेपालको प्रतिष्ठामा आँच आउने छ । एसिया प्यासिफिक समूह, वित्तीय निगरानी निकाय र विश्व बैङ्कको निष्कर्ष एकै प्रकारको छ । साथै तीन वटै निकायले नेपाल निगरानी सूचीबाट बाहिरिएर जोखिममुक्त हुनु पर्छ भन्ने साझा दृष्टिकोण राखेको देखिन्छ ।

निगरानी सूचीमा रहँदा मुलुकको अर्थतन्त्रमाथि गम्भीर असर पर्छ । जस्तो कि मुद्दा निर्मलीकरणकर्ताले अपराधलाई छिपाउँछन् । अवैध कमाइको उपयोग अपराधमा हुन सक्छ । वैध व्यापारमा अवैध कमाइले प्रवेश पाउन सक्छ । सार्वजनिक राजस्वको नोक्सान हुन्छ । कर, भन्सार चुहावट भई वित्त व्यवस्था कमजोर हुन सक्छ । वित्तीय संस्था भ्रष्ट हुन्छन् । समाजमा सदाचारमाथि आक्रमण भई अपराधीहरू सफेद पोसाकमा देखिन सक्छन् र सार्वजनिक जीवनलाई अनैतिक, अवैधानिक र भ्रष्ट पाछ । बाह्य रूपमा मुलुकको प्रतिष्ठामा आँच आई वित्त प्रवाह, सहयोग र लगानी नआउने स्थिति निर्मितन सक्छ । यसर्थ यो वित्तीय जोखिम प्रिमियम वृद्धि, बैङ्क ग्यारेन्टीमा कठिनाइ, बैङ्क तथा वित्तीय सम्बन्धविच्छेद तथा नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय साखमा क्षति हुन नदिन सरकारले समयमै सक्रियता देखाएर निगरानी सीमाबाट बाहिर आउने प्रयास गर्नुको विकल्प छैन । यसका लागि

सरकारले सम्पत्ति शुद्धीकरण नियन्त्रण कार्ययोजना निर्माण, सम्बद्ध कानुन संशोधनको प्रयास, सम्पत्ति शुद्धीकरण नियन्त्रण तथा व्यावसायिक वातावरण प्रवर्धन कानुन संशोधनको काम गरिरहेको छ; जुन पर्याप्त नभएको विश्व बैङ्क अपडेट र एपिजीको ठम्याइ छ । यसकारण थप प्रयासहरू आवश्यक देखिएका छन् ; जसले आन्तरिक रूपमा वित्तीय कुशासन नियन्त्रण र बाह्य रूपमा विश्वसनीयता कायम गर्न सक्तियोस् । नेपाल सन् २००९ देखि २०१४ सम्म यही अवस्थामा थियो र पछि शासकीय सुधार देखिएपछि निगरानी सीमाबाट बाहिरिएको थियो । यस समयमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्था नियमन र नियामक निकायको सक्रियता बढाइएको थियो । अहिले बैङ्क तथा वित्तीय संस्था नियमनमा नरमपन, सहकारी क्षेत्रमा वित्तीय उच्छृङ्खलता, जग्गा तथा बुधमूल्य धातु अनि हुन्डी कारोबारको विस्तारित सञ्जालले सुधिएको स्थितिलाई फेरि तल ओरालेको छ । भ्रष्टाचार अनुभूति सञ्चालनमा सुधार आएको छैन । संस्था र पदाधिकारीको सम्पत्ति कारोबारमा पारदर्शिताको अभाव छ । सेवा प्रवाहमा नागरिक सन्तुष्टि छैन । यही समयमा निगरानी निकाय राजनीतिकृत भएर नरम देखिएका छन् ।

विगतमा नेपाल निगरानी सूचीबाट बाहिर कसरी आयो, त्यो अनुभव पनि नेपालले उपयोग गर्न सक्छ । यसको समेत आधार र वित्तीय निगरानी कार्यदलको हालैको सुझाव तथा विगतमा दिएका सुझावका आधारमा नेपालले अवैध कारोबार नियन्त्रणका लागि नियामकीय क्षमता विस्तार गर्नु पर्छ । नेपालले गर्नुपर्ने प्रमुख काम घरजग्गा कारोबार, धितोपत्र बजार र बिमा व्यवसाय व्यवस्थीकरण हो । साथै सुन, चाँदी जस्ता कारोबारलाई नियमन गर्नु पर्छ । आपराधिक मनोवृत्ति भएका मानिसको संलग्नता र त्यसलाई राजनीतिबाट संरक्षण भएकाले सहकारी मूल्य, सिद्धान्तबाट बाहिरिएका छन् ; यिनीहरूलाई नियमन गर्न सहकारी

नियमन प्राधिकरण र तहगत सरकारका सहकारी निकायले कडा निगरानी गर्नु पर्छ । राजस्व प्रशासन कार्यालयहरूमा शुद्धीकरण र व्यावसायिकता बढाउनु आवश्यक छ । नियामक संस्थाहरूको शुद्धीकरण र त्यसपछि नियामकीय सक्रियता आवश्यक छ । नियामकीय संस्थामाथि प्रश्न उठ्न नदिन व्यावसायिक क्षमता र आचरणगत शुद्धता भएका व्यक्तिहरू चयन हुनु पर्छ । बैङ्क तथा वित्तीय संस्था नियमनका लागि केन्द्रीय बैङ्कको नियामकीय क्षमता सुधार जरुरी छ । सञ्जीठत अपराध नियन्त्रण, अनुसन्धान र अभियोजनमा सबलीकरण बढाउनु पर्छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण, राजनीतिक दलहरूको शुद्धीकरण, कारोबारको पारदर्शिता विस्तार र नागरिक निगरानी पनि आवश्यक छ । सहकारी, बिमा, मालपोत, कम्पनी रजिस्ट्रार जस्ता नियामक निकाय र वित्तीय सूचना केन्द्रबिच रहेको कमजोर समन्वयलाई सबल बनाउनु आवश्यक छ । वित्तीय सूचना एकाइको सक्रियता र सूचना साभैदारी चाहिन्छ । सान्ने अन्तर्राष्ट्रिय आपराधिक सञ्जाल नियन्त्रण, सम्पत्ति शुद्धीकरण विभागको न्यून प्रभावकारिता, अहित्वाय दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो र सम्पत्ति शुद्धीकरण विभागबिचको सहकार्य आवश्यक छ । सीमा कारोबारको कमजोर कार्यान्वयनलाई सुधार गर्नु आवश्यक छ । साथै ठुला वित्तीय अपराध नियन्त्रणका लागि बाह्य संस्था एवं मुलुकसँग सहकार्य गरिनु पर्छ ।

यी कामका लागि बाह्य रूपमा एपिजी र वित्तीय निगरानी कार्यदलसँग निरन्तर समन्वय र आन्तरिक रूपमा सक्रियता चाहिन्छ । सबैभन्दा ठुलो कुरा नियामकीय निकायमा नेतृत्व चयनमा शुद्ध आचरण र क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई स्थान दिइनु पर्छ । यसका लागि अहिलेसम्म राजनीतिक कार्यकारीभित्रैबाट प्रतिबद्धता देखिएको छैन भन्ने आलोचना भइरहेको छ ।

तपाईं जहाँ भएपनि

प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

लगइन गर्नुहोस्

www.pratidindaily.com

भ्रष्टाचारः लोकतन्त्रलाई खतरा

• कृष्ण हुमागाँई

राजाको आडमा पञ्चहरूले भ्रष्टाचार, घुसखोरी र कमिशनको जालोमा पारेर जनतालाई दुःख दिए, अन्याय र अत्याचारको जाँतोमा पिसेर जनताको रगत पसिनामाथि शोषण गरे। बोल्ने, लेख्ने, विचार ब्यक्त गर्ने, विचार रोच्ने अधिकार दिएनन् भनेर नै जनताले त्यो निर्दलीय फासिष्ट पञ्चायत ब्यवस्थालाई फालेर बहुदलीय ब्यवस्था ल्याएका हुन् । आफ्नो अनि सन्तति र देशको मुहार फेर्ने सपना लिएर २०४६ सालमा आन्दोलनमा होमिएका युवाहरु आफ्नो जीवनमा कुनै सुधार नभैकन प्रौढ अवस्थामा पुग्न लागेका छन् । भ्रष्टाचार भन्नु मौलाएको छ, हिजो हात्तीछाप चप्पलमा हिँड्ने मान्छेले भन्सार छुटमा राज्यलाई ठगेर लिएको सुविधाको प्राडो-पजेरो थोत्र्याइसकेको छ । कतिपयले व्यापारीलाई बेचेर सम्पति आर्जन गरिसके । यो त पुरानो कुरा भयो ।त्यसयताका ठूला भ्रष्टाचार काण्डहरु सबै छानविन हुनुपर्छ र दोषी ठहर भएका देशघातीहरूलाई कारवाही हुनुपर्छ ।

ब्यवस्था परिवर्तन भयो, जनताको आर्थिक अवस्था परिवर्तन भएन । बेरोजगारी समस्यालाई वैदेशिक रोजगारीले केही हदसम्म थगेपनि जनता देश छोडेर अर्काको देशमा सस्तोमा कठिन र जटिल श्रम बेच्नुपर्ने अवस्थाबाट पीडित नै छन् । प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, लोकतान्त्रिक गणतन्त्र जे भनेपनि जनमतद्वारा नै शासन सत्तामा पुगेकाहरुबाट देश लुट्ने अपराध भएबाट जनतामा चरम निराशा र नेताहरुप्रति घृणाभाव उत्पन्न भएको अवस्थालाई अब पनि नेतृत्वले बुझ्दैन, बुझ्न प्रयास गर्दैन भने यो पुस्ताले देश र जनताको भलो गर्न सक्दैन । यसका लागि यही राजनैतिक ब्यवस्थाभित्रबाट

नालायकहरूलाई पाखा लगाउँदै युवाहरूले राजनीतिमा हस्तक्षेप गर्नुपर्ने हुन्छ । अब देश युवाले हाँके हो बुढा नेताहरूले बेथिति रोक्न सकेनन् । आफ्नै वा आफ्नै वरिपरिकाहरूको घेराबन्दीमा परेकाहरूले अब केही गर्न नसक्ने रहेछन् भन्ने जनताका मनमा परिसक्यो । लोकतान्त्रिक प्रणालीले नागरिकलाई बोल्ने, लेख्ने, विचार ब्यक्त गर्न, शान्तिपूर्ण रुपमा बिरोध गर्न पाउने, असहमति राख्न पाउने अधिकार त दियो । तर भोको पेटले अधिकारभन्दा पहिला खाना खोज्दो रहेछ । जिउँदो रहे त अधिकार पनि खोज्ने हो । ज्यानै नरहने अवस्थामा अधिकारको नाराले मात्र पेट भरिँदो रहेनछ । आन्दोलनमा भोको पेट खटेर, ज्यानै समेत दिएर जनताले लोकतन्त्र ल्याउन साथ दिएकै हुन् । लोकतान्त्रिक आन्दोलन केही मुझ्झैभर मान्छेको सुख सयलका लागि मात्र थिएन, होइन । नेता मोटाउने जनता दुब्ताउने यो कस्तो लोकतन्त्र ? सबैका लागि, सर्वजन हिताय भनेर ज्यानको बाजी लगाउनेहरु अहिले निराश छन् । देश आर्थिक संकटमा फँसिसक्यो । नेता र तिनका स्वाम्नी छेराछोरीहरु देश लुट्न तैछाड-मछाड गरिरहेका छन् ।

यही मेसोमा नक्कली भुटानी शरणार्थी प्रकरणमा अहिले केही भ्रष्टाचारीहरु सतहमा आएका छन् । सतहमा नआएका त कति हो कति छन् । देश लुटेर जनतालाई कंगाल बनाउने देशद्रोहीहरूलाई कडा कारवाही गरेर तिनको सबै सम्पति राष्ट्रियकरण गर्न सरकारले खुट्टा नकमाओस् । भ्रष्टाचारीलाई छानविनको दायरामा ल्याई कारवाही नगर्ने हो भने अब देशमा अर्को बिद्रोह हुन्छ, र त्यो बिद्रोहले देशको भविष्य कता लैजाने हो यसै भन्न सकिने अवस्था छैन । लोकतन्त्र र गणतन्त्रका मसिहाहरु कोही देश लुट्ने र कोही लुटेरलाई जोगाउन लामे हो भने अबको आन्दोलन कसको हातमा पुग्छ ? जनता भ्रष्टाचार र भ्रष्टाचारीको बिरुद्ध छन् । यति कुरा आफूलाई लोकतन्त्रवादी, गणतन्त्रवादी भन्नेहरूले बेलेमा बुझ्दैनन् भने भीरबाट लड्ने गाईलाई राम भन्न सकिन्छ, काँधै थाप्न त सकिएन भने अवस्थामा जनता पुगिसकेका छन् चेतना भया ।

भ्रष्टाचार र गरिबी राष्ट्रको समस्या अल्प बिकसित र गरीब राष्ट्रहरूको मुख्य समस्या भनेकै नेतृत्व तहमा बस्नेले गर्ने भ्रष्टाचार अनि जनताले भोम्नु परिरहेको चरम गरिबी र पछोटेपन नै हो । गरीब राष्ट्रहरूका नेताको सोच पनि गरीब मात्र होइन दरिद्र नै भइदिँदा जनताले सास्ती खेप्नु परेको छ । लोभी पापीहरूको सत्तामा हाली मुहाली चल्दा जनताले दुःख पाएका हुन् । एकदलीय अधिनायकवादी, निरंकुश शासनसत्ता भएका मुलुकमा भ्रष्टाचार, बेथिति र गैर अवैधानिक स्वेच्छाचारी कार्य हुनु स्वाभाविकै हो । तर लोकतान्त्रिक मुलुक, त्यसमा पनि लोकतन्त्रका लागि लामो संघर्ष गरेका भनिएकाहरूबाटै अकल्पनीय भ्रष्टाचारका काण्डहरु हुनुले जनतामा लोकतन्त्रप्रति विश्वास ढगमगाउने खतरा उत्पन्न हुँदैछ । जुन कुरा देश, जनता र लोकतान्त्रिक प्रणालीकै निमित्त पनि अत्यन्तै चिन्ताको विषय हो ।

देशलाई लुटेर, जनतालाई ठगेर र मित्रराष्ट्रहरूलाई भुक्त्याएर देशको गरिमा र विश्वसनीयता बढ्न सक्दैन । गरिबीको नारा भाजाउँदै लोकतन्त्रको मौला जपेर शासन सत्तामा पुगेकाहरुबाट यति बिचन भ्रष्टाचार हुनु भनेको जघन्य अपराध हो । भ्रष्टाचार पनि कति हो कति ? नक्कली भुटानी शरणार्थी काण्ड, सेक्स्युरिटी प्रेस खरिद ७० करोड काण्ड, ३३ किलो सुन काण्ड, वाइटबडी, न्यारो बडी, यति होल्डीङ्ग, ओम्नी काण्ड, अरुण ३ काण्ड, पानीट्यांकी नोट काण्ड, एनसेल काण्ड, थू टावर काण्ड, कोभिड कमिशन, भापा चिया बगान काण्ड, सार्वजनिक जग्गा हिनामिना काण्ड, नारायणहिटी जग्गा ठेक्का काण्ड, रेलवे र पानी जहाज ठेक्का काण्ड, बालुवाटार जग्गा घोटाला काण्ड, आसल निगम जग्गा खरिद काण्ड, लाउडा काण्ड, क्याण्टोनमेण्ट लडाकु घोटला काण्डलगायतका दर्जनौ भ्रष्टाचार काण्डहरूको निष्पक्ष छानविन र भ्रष्टाचारीमाथि कडाभन्दा कडा कानूनी र सामाजिक बहिष्कार कारवाही गरिनुपर्छ ।

गरीब जनताले गाँस काटेर तिरिको राजश्वबाट राष्ट्रिय ढुकुटीमा जम्मा भएको रकममाथि भ्रष्टाचार गर्ने, दातृराष्ट्र र निकायहरूले दिएको अनुदान, सहूलियत कर्जामा अनियमितता गर्नेहरूले देश र जनतालाई धोखा त दिए

नै बिदेशीहरूका सामु नेपाल राष्ट्रको इज्जत र प्रतिष्ठामाथि पनि संदेह उत्पन्न गराईदिए । देशको प्रतिष्ठा र विश्वसनीयतामा प्रश्न उठ्नु भनेको राष्ट्रिय बेइज्जती हो । भ्रष्टहरूले देशको बद्नाम गरे । आफ्नै देशको नागरिक जसको भोट लिएर आफू साँसद मन्त्री बने तिनैलाई बिदेशी, अनागरिक बनाउने र त्यस्तो बन्न तयार हुने दुवै दोषी हुन् । त्यसमध्ये पनि राज्यको नीति निर्माण तहमा बसेर यस्तो हद्दैसम्मको राष्ट्रकै बेजत हुने दुष्कर्म गर्ने मुख्य दोषी अपराधी हुन् । यिनीहरूलाई आजीवन काराबास राखी राजनैतिक जीवन समाप्त पारिदिनुपर्छ । राज्यको उपल्लो निकायमा पुगेका राजैतिक नेतृत्व र कर्मचारी प्रशासनको मिलेमतोमा हुने ठूला भ्रष्टाचार काण्ड र यिनै भ्रष्टाचारीहरूले गर्दा नेपालीहरूको अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा शीर निहुरिएको छ । नेपाली जनताले अभाव, गरिबी अनेकखाले समस्या भोम्नु परिरहेको छ । देशको मुख्य समस्या भनेकै भ्रष्टाचार र त्यसले निम्त्याएको गरिबी हो । भ्रष्टाचारीलाई आजीवन काराबासको सजाय देऊ ।

लोभी पापी भ्रष्टले राजनीति बिगारे

देश र जनताका लागि राजनीति गरेका हौं भनेर ठूल्ठूला कुरा गर्नेहरूका आलिशान महल, महँका गाडी करोडौ नागद, हिरा, मोती, सुन, चाँदीका गरगहनाले बैकका लकर भरिनु अनि दुःखी गरीब दाजुभाई जसको भोटले उसलाई सत्तामा पुर्‍यायो उसको चुल्हो बल्न नसक्नुले नेपालको राजनीति भ्रष्ट लोभीहरूको कब्जामा गएको प्रष्ट हुन्छ । गरिबीको आहालबाट उठेकाहरूले आफूजस्तै गरीबहरूको जीवनस्तर उकास्नभन्दा अभिजात्य सभ्रान्त वर्गको संगतमा आफूलाई शहरिया नवभुँइफुड्ठा वर्गमा रूपान्तरण गरे । अफ्न सर्वहारा वर्गको अधिनायकत्वको कुरा गरेर नथाक्नेहरूले त त्यो वर्गसँगको साम्य्यतालाई अपमान र लज्जाबोध गर्न थालेपछि वर्गीय बिभाजन भन्नु बढेर गयो । हुनेखाने र हुदौं खाने वर्गबीचको अन्तरद्रन्डले गरीब र धनीबीचको खाडल भन्नु बढेर गयो ।

राज्यका स्रोत र साधनमाथि सीमित वर्गको मात्र एकाधिकार स्थापित भइरह्यो । यो लुट धन्दा हिजो पञ्चहरूका हातमा थियो,

आज काँग्रेस-कम्युनिष्टका नाममा लुटेराहरूले राज्य दोहन गरिरहेका छन् । जनताले जसलाई आफ्नो आदर्श मान्छे त्यही भ्रष्ट भैदियो । जोसँग केही गर्छ कि भनेर आशा राखियो त्यही बदमास निस्किएपछि जनताको मन अमिलो भएको छ । निराशा छाएको छ । अब यिनले यो ब्यवस्था धानीखान सक्दैनन् भनेर चिन्ता जनतामा बढदै गएको छ । भारतीय हिन्दुवादीहरूको भारतीय संस्थापनमार्फत राजतन्त्र बहालीको गुप्त योजना र अर्कातिर गद्दीच्युत भएका राजा ज्ञानेन्द्रको बेला बेलाको धम्कीपूर्ण बक्तव्य र राजावादीहरूको चलखेल अनि संसद्दमा समेत बढ्दो उपस्थितिले शुभ संकेत गरिरहेको छैन । त्यसमाथि यी भ्रष्टाचारीहरूलाई लुट्न सजिलो हुने यो ब्यवस्था किन चाहिँदथ्यो ? जनतालाई प्रणाली नै खराब हो भनेर भड्काउने तत्व सक्रिय भएको छ ।

विश्वका बेलायत, जापान, स्वीजरलेण्ड, थाइलेण्डलगायतका बिकसित राष्ट्रहरूले यही संसदीय लोकतान्त्रिक प्रणाली भएको ब्यवस्थाबाट यत्रो उन्नति-प्रगति गरेका हुन् । ब्यक्ति खराब भए पार्टीले खराबलाई हटाएर असललाई अधि बढाउँछ । पार्टी नै खराब छ भने जनताले त्यस्तो भ्रष्ट पार्टीलाई पनि चुनावबाट हटाइदिन्छन् ।

तर आजको दुनियामा लोकतन्त्र भन्दा सुन्दर, जनअधिकार सम्पन्न, सार्वभौमसत्ता जनतामा निहित भएको अर्को ब्यवस्था कुन हो त ? यहाँ त जनताले यो ब्यवस्थामा देखिएका यावत समस्यालाई हटाउन, परिमार्जन गर्न, सुधार गर्नसक्ने प्रावधान खुल्ला छ । निरंकुशता र ब्यक्तिको हुकुमी शासनमा यो सम्भव हुँदैन । ब्यवस्था ठीक छ, ब्यवस्था चलाउने नेताले जनताको अवस्थामा सुधार ल्याउन सकेनन्, समस्या यहाँ छ । अब भ्रष्ट, खराबलाई जनताले नै चुनावबाट हटाउनु पर्छ । लोभी पापीले नेपालको राजनीति बिगारे र ब्यवस्थालाई नै बद्नाम गराउने अपराध गरे ।

लेखक नेपाल पत्रकार महासंघ भाषाका पूर्व सभापति, नेपाल प्रेस युनियनका पूर्व केन्द्रीय सदस्य र पूर्व भाषा जिल्ला अध्यक्ष हुनुहुन्छ । (मो. ९८५२६७३८५५)

चार वर्षमा नेपालले बेच्यो ४९ अर्ब रूपैयाँको बिजुली

भापा(प्रस) । नेपालले पछिल्ला चार आर्थिक वर्षमा भन्डै ४९ अर्ब रूपैयाँको बिजुली निर्यात र ६५ अर्ब रूपैयाँको बिजुली आयात गरेको छ। यो अवधिमा नेपालले ४८ अर्ब ८४ करोड रूपैयाँको बिजुली भारत र बंगलादेशलाई बेचेको हो। त्यस्तै ६४ अर्ब ७४ करोड रूपैयाँको बिजुली किनेको छ। अर्ब ८३ करोड ३५ लाख युनिट (१६ अर्ब ८१ करोड ३ लाख रूपैयाँको) बिजुली आयात गरिएको थियो। त्यसै वर्ष १ अर्ब

भारतबाट बिजुली आयात पनि गरिँदै आएको छ। गत वर्ष १२ अर्ब ९२ करोड रूपैयाँको बिजुली आयात गरिएको प्राधिकरणको तथ्यांकले देखाउँछ। प्राधिकरणका अनुसार अघिल्लो वर्षको तुलनामा गत आर्थिक वर्ष बिजुली निर्यात बढेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १ अर्ब ८३ करोड ३५ लाख युनिट (१६ अर्ब ८१ करोड ३ लाख रूपैयाँको) बिजुली आयात गरिएको थियो। त्यसै वर्ष १ अर्ब

थालेको हो। पहिलो पटक ३९ मेगावाट बिजुली निर्यात गरिएको थियो। त्यसयता हरेक वर्ष निर्यात बढ्दै गएको छ। हाल नेपालले भारतमा १०९०.९ मेगावाट बिजुली निर्यात गर्ने अनुमति पाएको छ। भारतसँगै नेपालले बंगलादेशमा पनि बिजुली निर्यात गरिरहेको छ। २०८१ कात्तिक ३० देखि बंगलादेशमा बिजुली निर्यात सुरु भएको हो। भारतीय प्रसारण लाइन प्रयोग गरेर ४० मेगावाट बिजुली निर्यात गरिँदै आएको छ। भारत र बंगलादेश गरी बर्खाको समय कुल ११३०.९ मेगावाट बिजुली नेपालले निर्यात गरिरहेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालले भारत र बंगलादेश गरी साढे १७ अर्ब रूपैयाँको बिजुली निर्यात गरेको थियो। त्यस वर्ष विद्युत प्राधिकरणले भारतमा १७ अर्ब १९ करोड र बंगलादेशमा २६ करोड ६७ लाख गरी कुल १७ अर्ब ४५ करोड ६७ लाख रूपैयाँको बिजुली बिक्री गरेको हो। हिउँदको सुख्खा याममा

९४ करोड २६ लाख युनिट (१६ अर्ब ९३ करोड रूपैयाँ) बराबरको बिजुली भारत निर्यात गरिएको थियो। त्यही आर्थिक वर्षदेखि नेपालले बिजुली आयातभन्दा निर्यात धेरै गरेर खुद आयातकर्ताबाट खुद निर्यातकर्ता बनेको दाबी प्राधिकरणका तत्कालीन कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले गरेका थिए। त्यसअघिका दुई आर्थिक वर्ष नेपालले घाटाको बिजुली व्यापार गरेको थियो। अर्थात्, निर्यातभन्दा आयात धेरै थियो। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा १९ अर्ब ४४ करोड रूपैयाँको बिजुली आयात भएको थियो भने १० अर्ब ४५ करोडको बिजुली आयात भएको थियो। त्यस्तै, २०७८/७९ मा १५ अर्ब ४६ करोडको बिजुली आयात गरेर ३ अर्ब ८८ करोड रूपैयाँको निर्यात गरिएको थियो। प्राधिकरणले देशभित्र खपत गरी अतिरिक्त भएको बिजुली भारतमा दुई तरिकाले बेच्छ – एउटा, द ऊर्जा एक्सचेन्ज (आइएक्स) को 'डे अहेड

✦ बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

सुपर कार्डिनेटिक एक्सप्रेस कुरियर

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय चिटि, पत्र, पासल पठाउन परे हामिलाई सम्भन्तुहोस् ।
बिगत ३ दशकदेखी अनुभवी तथा विश्वासिलो एकमात्र कुरियर

सम्पर्कः
फोनः ०१३-५४०८७८
मोः ९८२५६७३५५
बिर्तामोड (सिटि सेन्टर), काणा,
अदुवा खोला छेउ

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन केन्द्रहरु :

चन्द्रगढी, मद्रपुर	दमक	मेचीनगर	उर्लाबारी	इलाम, मंगलबारे	कार्करिमट्टा	कापा बजार
लोकबहादुर कुँवर : ९८४२६८३९९६ द्रोण अधिकारी : ९८४२६२८७९९	विष्णु सुब्बा : ९८५२६७०१३७ देविबाहादुर बस्नेत : ९८१७९२४६२१	चारआली : ९८४२७०३०१३ गोबिन्द धिमिरे : ९८१५२५४०१५०	रूपेन्द्र शेर्मा : ९८४२०९२४०६ विराटनगर क्रिष्टिन आई: ०२१-५२५६९८	रणवीर लिम्बू ९८१६९८८४७५७	फ्रेन्डसिप पुस्तक पसल ०२३-५६२४२४	बरत राजवंशी ९८१७०४९००१

आजको राशिफल

☞ जेष्ठ भनेको कुराको विपरीत अर्थ लाग्नसक्छ । स्वास्थ्यमा गडबडी भई कामकाजमा असर भगवानको आशीर्वादले भने काम गर्नसक्छ । लगनशीलताले विभिन्न अवसर दिलाउनेछ ☞ सिंह रमाइलो यात्रा गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ । आकर्षक धन लाभ हुनेछ । ☞ मिथुन	☞ कर्कट मिहिनेछ गदा अधिक प्रगति हुनेछ । तर अरुको भलाइका लागि दौडधुप गर्नु पर्नेछ ☞ वृश्चिक दैनिक कामहरु सन्तोषजनक ढंगले सम्पन्न हुनेछन् ☞ कन्या आज सामाजिक तथा धार्मिक कार्यमा रूचि बढ्नेछ । नयाँ वस्त्र एवं अलङ्कारको प्राप्ति	☞ तुला सामान हराउने वा चोरी हुने सम्भावना छ । ☞ मिथुन दैनिकी काममा चुनौतीको सामना गर्नुपर्ने । कतिपय राम्रा अवसरहरु प्राप्त हुनेछन् । ☞ धनु आज नयाँ र शुभ समाचार सुन्न पाइएला । मनमा हर्ष, उमङ्ग र उत्साह छान्नेछ ।	☞ मकर आज सुन्दर पहिरनले व्यक्तित्वमा निखारता ल्याउनेछ । जोशजागर र हिम्मत पनि ☞ वृश्चिक कला र गस्सको प्रभाव बढ्नेछ । वैदेशिक कार्य पनि अधि बढ्नेछ । ☞ मिथुन सामाजिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ । गरेका कामबाट धेरैलाई फाइदा पुग्न सक्छ
--	--	--	---